

پوشیدہ — ۱ کانون اول ۱۹۲۷

جلد : ۹

پوشیدہ سنہ — نومبر ۹۹

ادارہ خانہ :

باب عالی جادہ سندھ اقدام
پوردی پانندہ کی بنادہ

خصوصی دائرہ

صاحب و مدیری

محمد مسیح

ملی تحریک

آبوندہ شری طری : سنہ لکی ۲۵۰

آلتی آباقی ۱۲۵ ، فوق العادہ

نسخہ لایچون ۵۰۰۰۰

غروندہ

مجموعہ مزہبتہ طبعی نقیب

ایدلہ بن ازلر اعادہ آیدلر

ہر ایک پریمی دارہ شیمی کونہری جیفار ، علمی ، ادبی ، اقتصادی ، حرفتی مجموعہ در .

شاکي باب مکرمت ولجوددن آریزن ایلک .
اول اناده قسطنطنیون برکاربان کلوب خبر
لوریدیکه نجای مختص و نوح نام فصیح اللفظ
و بلیغ الکلام بر شاعر ساجی پید و ظاهر
اولدی . بویامده دونه دونه ردیف بویایی
شاعری لطیف دیوب شهره خاص و عام اولدی .
شاعری بویا کچکدن آلا کلاشیلورکه ، نجای
ایلیک طایندان آما دولو شهر لیدر .
نجای ، فاتح دورسک صوک سنه لرنده
استانبول کادی ، شعرینک توفیقله فاتحن ایلیک
مأموریتی آلا دی . عاشق جللی ، نجای
فاتحه اتناخی شو صورتله نقل الیدیلور
«مرحوم نجای ، سن بلوغه چو شکوه واصل
اولور . تحصیل علوم آله دن فارغ اولور .
سلطان محمد دورسک اوخرنده خط و املا به
شعر و انشای هوس ادیب طرب آتکیز
نظمر تسلویل و مثل آمیز غزلار دیر .
تجودت طبعی و سلامت سلیقه منی نمایان اولور .
سختی سلطان محمدنامه قصیده لور و یوب شعرا
انجیده صاحب عنوان اولور . قشعی جللی ،
شعرا نجایک اوغلی حسین جلیبدن روایت ایدرکه ،
برکون مرحوم نجای :
«عالمی از اینجی نیده آه سرکه شکا
عالمی به مکر لطاف ورم حضرت الله بکا
عظمی نظری یازوب سلطان محمد
مرحوم کاجرخی [۱] نامده بر ندیمک
باشنه صور . اول دخی مجلس شاهی به وارد قد
سلطان محمد آنوکه شعر نجای و یابوب اشای
لمده کاغدی باشنده کوردوب آلوب او فرد قد
اول ایلی آتیقه علوفه ایله نجای دین
کاتی ایله :
«فاتحه بو صورتله انسان ایدن نجای ،
تعبیر اولوندی دیوان کتایبده آنوکه فاتحه
قادر قادلی ، فاتح و فاتحن مسوکرا ،
ایکینجی بازیدک اوغلی عبدالله ، سلطنت
دعوا ایله بازید غصیان ایدن حکم برینه
قرمان والیکنه تعبیر اولوندی وقت ،
نجای ده کندیلنه توفیق اولودی [۲] .
[۱] بوزان برشطیح اوستای اش
[۲] عاشق جللی ، حسن جللی ، زبانی تذکره لری .

هلی اویاندره مرمرب :

آل آلا ، قزبل آلا
طابغه دزبل آلا
سیتی چوق سوهرم
ایستر آلا ، ایستر آلا
آنتاریس دایردن
صحت ایتز کوله دن
نازی یاز قادی نی
اون شمه کیرم دن

قیا دینده طواشان
قیر بکا و بر نشان
اکر نشان ورمز شک
اولاجم بر نشان

عاشق وحسن جلیسر ، نجایک ، عبداللهک
دیوان کاتی اولدنی قید الیدیلور ؛
ریاضی بونلردن آریلارنجای ایچون
«سلطان عبدالله مستندلین امارت اولدقد
نشانی اولمشدر . دیور .

نجای ، امارق مدتی عبداللهک دیوان
کتایبی اها ائندی . عباد و فات ابتدکی
زمان [۱۸۸۸] استانبول دوندی . ایکینجی
بازید اوغلی ایچون تنظیم ابتدکی مره بی ،
داها سوکرده مختلف قصیده لری قدیم
ایدرکه ، اونک توجهی محافظه اتک ایسته دی
و موفق ده اولدی . معافیه ، نجای ،
بازیدک کوچوک اوغلی محمود مقنیا
والیکنه تبیین اولونجه . قادر رسمی
بر وظیفه ویریدی . نجای ، عبداللهک
و فاتحن ، محمودک مقنیا و لابنه
تعبیه قادر ، آراده کین اووزون مدت
ظرف قد . یالکر شعری اشتغال ائدی .
نجایک نظمرندن بر جوغنی بو صیراده
وجوده کتیردی محقق ایسه ده ، صورتله
کفاف نقشه قادر اولدنی مجهولدر .

محمد هالید

☆ ایزوتونلر وقاعده لری ☆
صوک سنلرک پک غریب اکسفرندن
بری ده ایزوتونلردن اسکینده قورشون
جعدنی تک بر جسم اولار قطنلردن حالیکه
پوتون خواصی تماماً عینی اولان فقط یالکر
آغیرلری مختلف اولان قورشونلر بولومشد .
و عنصرلرک اکثرینسک بو طرزده اولدنی
«کورشولمشدر .
بونک سبی ، تماماً عینی اونیفورمه
کیمش ، مختلف آغیرلده ایکی ایکیز قرده ش
کری ، عنصرلرک بر خارجی طریقی ، برده
داخلده نوه دیدیکیز . واصل آغیرلی تشکیل
ایدن قسمی بولومشدر . ایشته بوتون
ظاهر و خارجی مناسبتلر اونیفورمه مقامده کی
خارجی ظرف ایله اولور . بز اولری
طایورز . ایشته عینی خارجی ظرفی مختلف
چکر دکلی عنصرلر ایزوتوپ دیرلر .
معلومدرکه آتوملرک منی الکتریکی
و هیچ دیرجک قادر آرتکله مالک اولان
الکترونلرله عینی مقدارده مثبت الکتریکی
مولدالمه آتومندن عبارت اولان پروتوندن
ایلدنی عمومیتله قبول اولونیور . فقط بو
ایلایش ناصلدر . ایشته بورامی پک مه مدهر .
چونکه بونک جوان ویرملکه یالکر آتون
یایلیمک کبی نسبه اهمیتیز بر مسئله حل
اولماز ، عینی زامده یویلایش اوبه بویوک
قوتلرک بللی ایله اولمشدرکه اگر یونانی
بوزایلسک مدعش قدرتله حکم ایتک ممکن
اولاجقدر ، بونی تدقیق ایدم . بشی مجهول
اولار ۹۲ عنصر مزور . بونلری آغیرلر
صومسله دیزم . اولادیرک پروتونلرله بر الکتر
لاندن عبارت هیئت برمولالمه آتومی دیورز .
ایکی پروتون ایله ایکی الکترندن
عبارت هیئت مولدالمه زرهمی دیورز . ای
آما بوراده پروتونلر عادی صورته یعنی
عادی کیمیا قانونلرینه تبعاً برلشدر . آتوم
داخلی کیمیا سیه برلشمه مشدر . اونکچون
قویایم آریلایلرلر .
اوج پروتون ایله اوج الکترندن
معتدل بر ۱۲ یابارک بونک وجودی اخیرا

ایکی پروتون ایله ایکی الکترون علاوه ایدیلرک ۲۲ آتوم وزنی اولارق نه اونلک دیگر بر ایزوتوپ اولاییور. بوراده نو الکترونلرینک عددی اون ایکی اولوب آتوم صره نومروسی اون آتوم وزنی ۲۲ اولوب هبسی جیفتر. شیمعی قوی معدنلر باقارسیق بونلرک صره نومرولی تکرر. آتوم وزنی بیلنسک تک یالکز بری جیفتر.

دردنجی قاعد: = مساوی هقلته جسملر بک نادرر. مثلاً: قالیومک آتوم آغرائی فرق اولوب آرغونده عینی وزنده در. فقط نومرینک حولهسی و بالنیجه خارجی ظرفلری باشقا اولدیغدن آیری جسملر در.

بشنجی قاعد: = آتوم وزنک شائی قاعدسی دینیر. بر جوق ایزوتوپ اولانلرک آتوم وزنلری برخلوطک وسطی وزنی اولدینی حالده همان دنیانک زومندن آلیترسه ینه مخلوطه اشتراک ایدن ایزوتوپلرک نسبتک ثابت قالدینی دفته شایاندر. [یالکز قورشون ، رادیومکی جسملرک تحو لدن حاصل اولدیغدن فرق کوسرتمیلیور] . بیلک ایزوتوپک تشکیلده بر خاصه بوموازنی تالیس ایدیور. ایزوتوپلرک آریلی: = کیوی اصالرله بوقریق عخلدر. مکرر تالری ایلرله فوق العاده کوچکلک و پک اوزون مساعی نتیجه سنده غایت جزئی بر فرق حاصل ایدمک قدار قایا برغریق پایلاییور. ذاتاً بوسیدین دولایدرک ایزوتوپلرک کشنی شیمعی یه قدار تأخر ایتشدی.

بوکون قوللانیلان قریق اصولی وکته طینی ، اصلیدر . بوده الکتربی ذره لری قوتل بر مقناطیس ساحه سنه عرض ایتمکه اولورک آغیرقلیدین دولای یاواش کیدن ذره ل [طبق یاواش کیدن بر طایف یاقین بر سقوط ایسی ، وسریع کیدن قورشونک دها اوتیه دوشمنی قیلندن اولارق] ساحه تاثیرده دها فضله دورقلریدن ساحه دها فضله متأثر اولمیرله قریق ایدیلر . باشلیجه کبر بچده حوالرم روزرورد ، طومسن و بالخاصه آتومک بولوب چالیشمده

تحقیرک بوقعه بر پرتون ایلر الکترون هیثی دها نوه ایلر برلشدرک جمماً درت الکتروبله برلشمش یدی پرتوندن عبارت بر هیث دها واردر. بونلر فوق کیما ایلر برلشمدر. بو جسم لیتیومک ایزوتوپیدر. طبق لیتوم کی درک ، نوه سنک الکتریقده ینه اوج مثبت حوله اولوب یالکز بر پرتون قادر آغیردر . بوناصل اولوب ده بویه برلشمش، بونلر مجھولدر .

کمز پرتون نوه ده برلشمیور. حالبوکه دوقوزی برلشوب غلوثیومک نوه سنی بایورلر . بونک نه نلیسه ایزوتوپ بوق . (مولدالمه ایلر هلیومک دم ایزوتوپ یوقدر). حالبوکه اون پرتونک برلشمسبله حصوله کان بورک ارن بر پرتونلی ایزوتوپ وار . حالبوکه اون ایکی پرتونلی اولان قاربونک ایزوتوپ ینه بوق. یعنی اون اوج پرتونلی خانه بوش. اون درنده آروت وار. بونک ده ایزوتوپ بوق . بونلر پک دفته شایاندر . حالبوکه سلسلوسومک اوج ایزوتوپ ، قسه بونک دوقوز ایزوتوپ ، قورشونک اون بر ایزوتوپ واردر .

ایکنجی قاعد: = کورولورک نوه به کرم مولدالمه آتومی آنخاق نوه آغیرلاشدیجه فضله ادخال اولوناییور . مع مایه بو قاعده عمومیدر. آرا رده پک غیر منظم حاللر واردر. اوجنچی قاعد: = نوه الکترونلری جیفیت اولمایه متایلدر . حقیقه بو قاعده مناسبله لیتوم آتومک درت الکترونلی نوعی موجوددر . و کذا تک الکترونلی ایکی پرتون هیثی نووی دیکلر . کذا بو سبیدن اکثر آتوم وزنی تک ایسه آتوم صره نومروسی ده تک ، جیفیت ایسه اوده جیفیت اولور . بو جیفیتک قاعده سنده یالکز آروت مستیاد ، باشقاسئنا یوقدر. فرضا ناولک صره نومروسی اوندر ، یعنی نوه ده اون حوله واردمکدر. آتوم وزنی بکرمیدر. بیلک یکرمی پرتون و اون الکترون نوه دیمک یکرمی واردر . بوکا بر پرتون ایلر بر داخلنده واردر . بونلرک علاوه ایدیلر . حالبوکه

اثبات ایدیلر بیلشدر . فقط بوده عادی کیما رابطه سبله برلشمشدر . فقط درت پرتون ایلر درت الکترونه کلنجه مسئله دیکشیور . بوعلیوم آتومیدر . بوراده (درت پرتون ایلر ایکی الکترون) فوق کیما دیکلر . آتوم داخلی رابطه لیه برلشمش اولوب مدھش بر حرارت اصداریله اومتراج وقوع بولشدر . دیمک برنجی فوق کیما یی اوتراج اولارق بو واردر . ایکی الکترون بو برلشمه اشتراک ایتدور . اولک ایچون قولانجه آیراییور . درت پرتون ایلر ایکی الکترون ایشته رادیومک آلفا شعاعی تشکیل ایدیلورک ایکی مثبت حوله لیدر . هلیوم اییونی دیمکدر . بونک نه ایچون بویه اولدینی مجھولدر . برنجی قاعد: = یالکز شو جهت مشاهده ایدیلشدرک فوق کیما یی برلشمه لردم بر پرتون جیتی ایچون لا اقل بر الکترون بولونقی لازم کلیور . [فقط ایکی پرتون ایلر بر الکترون دن عبارت هیثک مولدالمه زومنی اولدینی معلوم اولوب عادی کیما رابطه سبله برلشمشدر .]

بویه بر الکترونلی هر جیفیت پرتون نوه علاوه ایدیلر سه عینی زمانده نویه بر مثبت الکتریق حوله سی دمور یله جک دیمکدر. ذاتاً نوه دم پرتونک الکتریق مقدار ی و ایدیلر قاج الکتریق حوله سی وازسه آتومه او صره نومروسی ویریلر. او حالده آتومک جزؤ فردوزی ده بو نومرولک ایکی مثلی اولقی لازم کلیر. چوقنکه جزؤ فردوزی آتومدکی پرتونلرک عددینی کوسمیر . [هایدنک وزن جزؤ فردینی مولدالمه آتومک درت مثلی اولوب بر ازانقصددر. بونک سببی برلشمه جیقان مدھش قدرته برابر کتله بک برقمنک کیتمه سیدر دیلور] بش پرتونک برلشمشی نه نوه داخلنده اولاییور . دردی هلیوم طریزله برلشیور ، بری ده خارجاً عادی کیما یی رابطه ایلر آنخاق برلشه لیلور . (آتوی پرتون ایلر اوج الکترون) لیتوم جسمنی یاپار . فقط

